

فقط با سنک‌های آفت مبارزه شود

دشمن طبیعی (شکل ۲) سایر سنک‌ها در باغات زندگی می‌کنند و خسارتی ندارند؛ در نتیجه بایستی دقت شود فقط با سنک‌های آفت مبارزه صورت گیرد. سنک‌های آفت خرطومشان زیر سینه جمع می‌شود اما در سنک‌های شکاری خرطوم به صورت منحنی زیر سر قرار می‌گیرد.

شکل ۱. نمونه‌هایی از سنک‌های آفت. به ترتیب از چپ، گونه‌ی *Campylomma unicolor* و *Nysius Poppius*, 1919 و *Campylomma diversicornis* Reuter, 1878 و *cymoides Spinola*, 1837

نجمه زین‌الدینی* - به برخی از سن‌ها به علت کوچکی جثه، سنک‌های پسته (سن‌های کوچک) می‌گویند. بر اساس مطالعات انجام شده توسط اینجانب در سال ۱۳۹۰ در باغ‌های پسته شهرستان رفسنجان تعداد ۴۶ گونه سن و سنک جمع‌آوری و شناسایی شدند. از این تعداد، ۱۹ گونه آفت، ۷ گونه دشمن طبیعی و ۲۰ گونه (روی علف‌های هرز) در باغات زندگی می‌کنند و به درختان آسیبی نمی‌رسانند. البته این گونه‌ها ممکن است به علت سم‌پاشی‌های بی‌رویه و یا عوامل دیگر (مثلاً عدم وجود علف هرز دلخواه) به آفت تبدیل شوند.

شناسایی:

از بین سنک‌های شناسایی شده در این بررسی، تعداد ۱۱ گونه خسارت زا (شکل ۱) و تعداد ۷ گونه

بیولوژی:

این حشرات به دلیل کوچکی جثه (به خصوص در مراحل پورگی)، تحرک زیاد، زندگی و تغذیه در لابه‌لای خوشه‌های متراکم و انبوه درختان پسته کمتر مورد توجه قرار می‌گیرند؛ سنک‌ها به رنگ‌های مختلف سبز، قهوه‌ای، خاکستری و ... وجود دارند؛ اما کشاورزان سنک‌ها را بیشتر با رنگ سبز می‌شناسند. این حشرات در اوایل فصل بهار (فروردین و اردیبهشت ماه) روی درختان مشاهده می‌شوند و تا زمانی که پوسته استخوانی تشکیل نشده از میوه پسته تغذیه می‌کنند. بعد از این مرحله در صورت وجود آفت روی درختان خسارتی نمی‌زنند.

روش‌های جمع‌آوری:

برای جمع‌آوری سن و سنک می‌توان از روش‌های مختلف از قبیل لوله‌ی مکش، تور حشره‌گیری، تله‌ی نوری و جمع‌آوری با دست استفاده کرد. به علت ریز بودن سنک‌ها بهترین روش، استفاده از لوله مکش می‌باشد. که مستلزم دقت فراوان در مشاهده‌ی سطح خاک یا گیاه است.

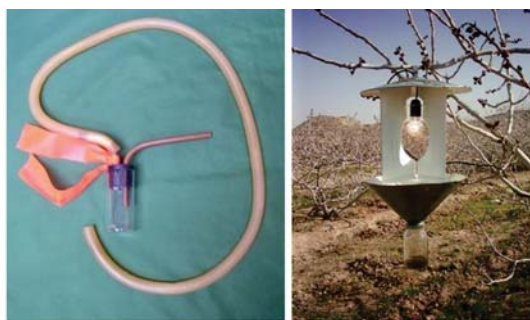

شکل ۲. نمونه‌هایی از سنک‌های دشمن طبیعی، به ترتیب از چپ گونه‌های ۱۹۵۷، *Geocoris luridus* Fieber, 1844 و *Anthocoris minki pistaciae* Wagner

خسارت:

بیشترین خسارت سنک‌ها مربوط به خانواده *Miridae* می‌باشد. این حشرات به طور عمده در اوایل رشد میوه و قبل از سخت شدن پوست استخوانی از میوه تغذیه می‌نمایند (شکل ۳) این زمان حساس‌ترین مرحله آفت می‌باشد به همین دلیل خسارت زیادی می‌زنند. باغداران سیاه شدن میوه‌ها در اوایل فصل رشد پسته را در اصطلاح داغوی پسته می‌نامند (هاشمی راد، ۱۳۷۷). البته عوامل متعددی مانند ضربه ذرات شن توسط باد، برخورد خوشه‌ها با شاخه‌ها، کمبود عناصر و تغذیه آفات دیگر مانند زنجره، چوبخوار و... باعث ایجاد داغوی می‌شود. برای

تمایز اینکه آیا داغوی در اثر سنک می‌باشد یا خیر باید جای نیش سنک و تراوش شیره مشخص باشد. از آنجائی که خرطوم سنک‌ها ضعیف است، بعد از تشکیل پوست استخوانی نمی‌توانند خسارت بزنند.

شکل ۳: سمت راست لوله مکش، سمت چپ تله نوری

مبارزه:

در ابتدای فصل به طور مداوم باید خوشه‌های پسته مورد بررسی قرار گیرند. در صورت وجود آفت و مشاهده جای نیش سنک باید ابتدا جمعیت آفت تخمین زده شود و در صورت بالا بودن جمعیت، برای مبارزه اقدام شود. در صورتی که از زمان تشکیل میوه تا سخت شدن پوست استخوانی با تکان دادن صد خوشه روی سطح صاف (مانند سینی) در سی خوشه یا بیش از آن آفت مشاهده شد، مبارزه شیمیایی الزامی می‌باشد. در هنگام مبارزه شیمیایی بهتر است علف‌های هرز به همراه درختان سم‌پاشی شوند. برای مبارزه با این آفت می‌توان از سموم افوریا به میزان ۳۰۰ سی سی در

شکل ۳: خسارت سنک‌های پسته

هزار، فنیتروتیون به نسبت ۲ لیتر در هزار به همراه روغن ولک ۲ لیتر در هزار یا از استامی پراید به میزان ۵۰۰ گرم در هزار استفاده شود. لازم به ذکر است که جمعیت این آفت به علت حساسیت بالای این حشره به سموم مورد استفاده در فصل بهار کاهش می‌یابد. نکته مهم این است که در صورت وجود این آفت در باغ از حذف علف‌های هرز خودداری شود. • کارشناس ارشد حشره شناسی